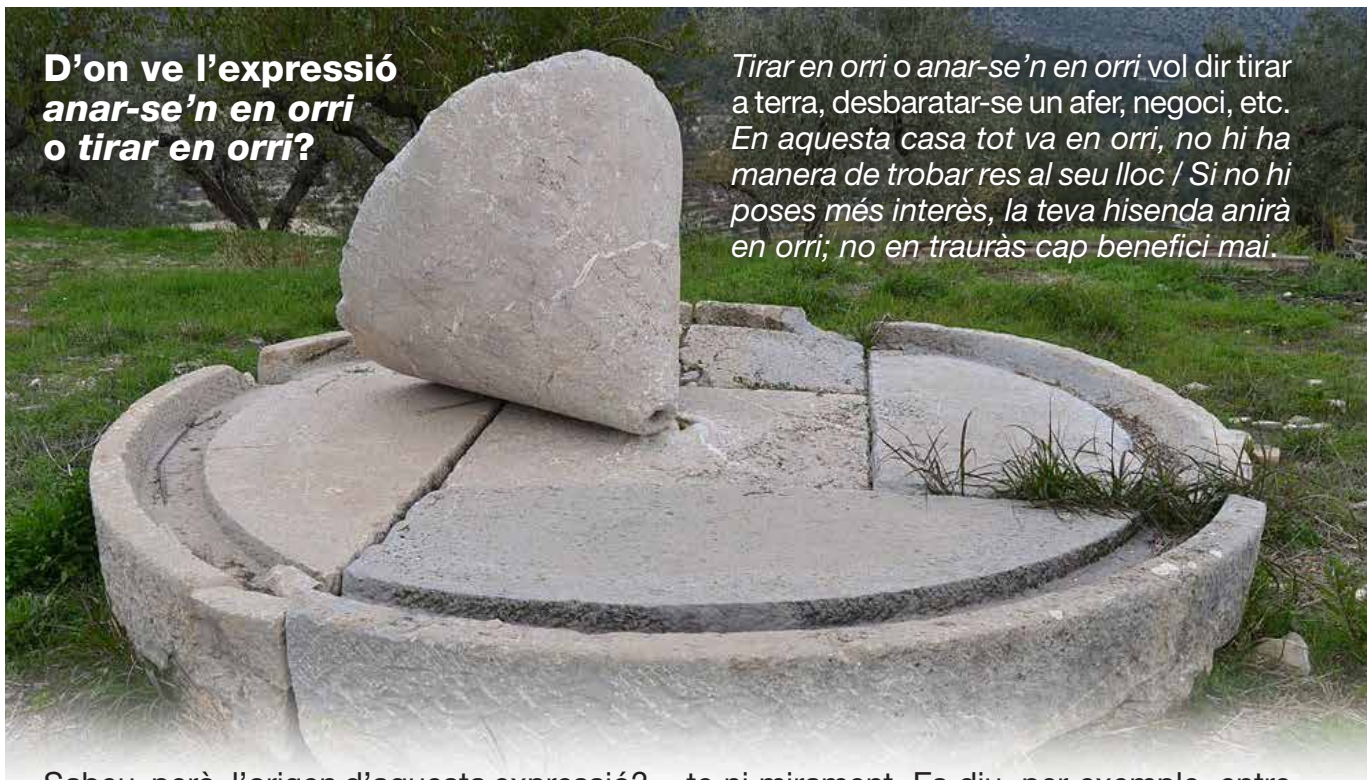

**D'on ve l'expressió
anar-se'n en orri
o tirar en orri?**

Tirar en orri o anar-se'n en orri vol dir tirar a terra, desbaratar-se un afer, negoci, etc. En aquesta casa tot va en orri, no hi ha manera de trobar res al seu lloc / Si no hi poses més interès, la teva hisenda anirà en orri; no en trauràs cap benefici mai.

173

Sabeu, però, l'origen d'aquesta expressió?

«Orri és el fons del trull o de la tafona o molí d'oli on es premsen i trituren les olives per extreure'n l'oli. Els trulls solen estar enclavats a terra i, per tant, l'orri està en un nivell considerablement més baix que el nivell de terra, per la qual cosa, figuradament, tirar-hi una cosa equival a tirar-la més avall de terra. Les olives van a l'orri per trinxar-les i triturar-les; per tant, *tirar una cosa en orri* inclou, també, la idea d'esmicolar-la i malmetre-la destruint-la. També és usada la forma adverbial *en orri* significant tirar a terra de qualsevulla manera, sense comp-

te ni mirament. Es diu, per exemple, entre mercaders, *comprar blat, patates, ametlles*, etc. *en orri* per indicar que no està ensacat ni en caixes, coves o altres recipients, sinó tirat a terra en pila.»

Comprem les olives negres en orri, és a dir, sense envasar o empaquetar.

Finalment, si us diuen que *El vi va anar en orri tota la vetlla*, vol dir que hi havia vi en abundància, és a dir, que no l'estalviaven pas.

Aquesta informació l'hem extreta del *Refranyer català comentat* de Joan Amades i del *Diccionari de sinònims i frases fetes* de M. Teresa Espinal.

Consultes

Fonts: DIEC2, GEC, OPTIMOT, TERMCAT

No ens atabalem

El verb **agobiar* i els adjectius **agobiat*, **agobiada* no són acceptables en català. Per indicar el significat de 'doblegar, fer sucumbir, sota un pes, sota una càrrega excessiva, preocupar molt, causar un patiment gran' es poden utilitzar diversos verbs en català segons el context: *aclaparar*, *afeixugar*, *carregar*, *angoixar*, *atuir*, *atordir*, *atabalar*, etc. Per exemple: *Amb tantes històries, m'estàs atabalant. L'excés de feina l'ha aclaparat. El com-*

portament dels seus fills el carrega. Se sent angoixada per les responsabilitats que té.

Cap al tard o capaltard?

Les dues formes són normatives. *Capaltard* és la versió aglutinada de l'expressió *cap al tard* que significa 'capvespre', és a dir, el crepuscle vespertí o la part de la tarda quan el sol ja s'ha post. *Quin capaltard tan fred!* També es pot utilitzar en sentit figurat. *Cap al tard de la vida*. Trobarem més variants de *capvespre* en aquest enllaç .

Contacta amb nosaltres o *contacta'ns?

El verb *contactar* (que té el sentit d'establir contacte) és intransitiu i, per tant, el pronom que l'acompanya com a complement verbal no és un complement directe, sinó que s'introdueix amb la preposició *amb*. Per exemple: *Hem contactat amb ella per videotrucada* (i no *L'hem contactada...*). *Contacta amb nosaltres* (i no *Contacta'ns*). *Contacteu amb mi* (i no *Contacteu-me*). Amb el mateix significat, també es pot fer servir *posar-se en contacte amb*, per exemple: *Poseu-vos en contacte amb nosaltres*. En contextos en què se simplifica molt el text, com ara en missatges publicitaris o en llocs web en què interessa establir comunicació amb algú, es pot fer servir senzillament el nom *Contacte*.

Faristol

Moble o bastidor de fusta o metàl·lic, amb peu o sense, que forma un pla inclinat on hom posa un llibre, una partitura, etc., per tal de facilitar-ne la lectura.

Greix; greixós, greixosa; gras, grassa

En l'àmbit de l'alimentació i la gastronomia, el nom que es fa servir per expressar una substància d'origen orgànic insoluble en aigua és *greix*, i no *grassa*. Per exemple: *greix animal o vegetal*. *Ric en greix*.

L'adjectiu que s'usa per indicar que un aliment o producte conté greix és *gras*, *grassa*. Per exemple: *preparat alimentari gras en pols, l'oli d'oliva i l'alvocat són aliments grassos, el formatge gras es fa amb llet sencera*.

En canvi, per fer referència a la naturalesa del greix o que té les característiques del greix, la forma que cal fer servir és *greixós, greixosa*: *La massa de les coquetes té una textura greixosa. La girella és un embotit tradicional del Pallars, de textura greixosa i granelluda. La nata té una consistència greixosa*.

L'endevinalla

Al número anterior preguntàvem què vol dir **al peu de la lletra**. La resposta correcta era la **4**. *Exactament, sense afegir ni treure res*. El guanyador ha estat Oscar Gallardo, fidel seguidor de *L'Estenedor*.

Ara preguntem què vol dir l'expressió **fer el préssec**?

1. *Deixar-se enredar, caure en el ridícul.*
2. *Tenir el cor dur, ser insensible.*
3. *Deixar anar molta pelussa o borrissol.*
4. *Fer com qui no hi sent.*

Per concursar, heu d'enviar la resposta de l'endevinalla a mollet@cpl.cat. La persona que l'encerti i guanyi el concurs tindrà com a premi una samarreta model *Diacrítics* feta al Taller Alborada.

[Nota sobre el tractament de dades personals](#)

*Solapar

El verb castellà **solapar* o **solapar-se* és incorrecte en català, i cal substituir-lo per un verb equivalent que expressi el mateix significat. En el sentit figurat de 'superposar-se parcialment o totalment una o més coses', un dels més habituals, es poden fer servir els verbs següents: *encavalcar-se, superposar-se, trepitjar-se, coincidir*. Per exemple: *Hem de refer els horaris: les classes de català s'encavalquen amb les de medi. Les veus dels locutors se superposaven i no s'entenia res. Les competències estatals es trepitgen amb les autonòmiques. Com que els horaris dels dos partits coincideixen, l'organització del torneig ha decidit ajornar-ne un*.

Som-hi!

Expressió que hom dirigeix a algú altre per incitar-lo a començar plegats una acció. *Som-hi!*

Webs

- L'IEC publica la base de dades lexicogràfica **BDLex**, que permet accedir, mitjançant una aplicació de consulta específica, als tretze diccionaris catalans que formen el seu corpus lexicogràfic.
- Col·lecció de recursos de llengua en línia de l'IEC: diccionaris, glossaris, vocabularis, *Gramàtica essencial*, etc.

Ajuntament de
Mollet del Vallès

CONSORCI PER A
LA NORMALITZACIÓ
LINGÜÍSTICA